

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Versijnt elken Zondag

Postcheckrekening N° 3185.22

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

Het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek van 1838 en Napoleon's Code Civil.

Voordracht gehouden door den Heer Prof. Paul BELLEFROID, hoogleeraar aan de Universiteit te Nijmegen op het 20e Vlaamsch Rechtskundig Congres te Leuven.

Op 1 October 1938 zal het honderd jaar geleden zijn, dat de nationale wetboeken in Nederland in werking zijn getreden en de Hooge Raad als opperste gerechtshof zijn eerste terechtzitting heeft gehouden. De Nederlandsche juristen zullen dit eeuwfeest luisterrijk vieren te 's-Gravenhage, in het nieuwe gebouw, dat de regering alsdan ter beschikking van den Hoozen Raad zal stellen. Deze feestviering verdient ook onze belangstelling, al ware het maar omdat Belgische juristen en staatslieden aan de samenstelling der Nederlandsche wetboeken ruimschoots hebben medegewerkt.

Toen de Nederlanders in 1813 het Fransche juk hadden afgeschud, wenschten zij ook van de Fransche wetgeving, die keizer Napoleon hun in 1811 had opgelegd, zoo spoedig mogelijk bevrijd te worden. Weliswaar werd die wetgeving door het Algemeen Bestuur voorloopig gehandhaafd. Doch de grondwet van 1814 bepaalde, dat er zoude worden ingevoerd een algemeen wetboek van burgerlijk-, handels- en strafrecht, van de samenstelling der rechterlijke macht en de manier van procederen.

Ter voldoening aan deze grondwetsbepaling benoemde de Nederlandsche regering op 18 April 1814 een commissie van Noord-Nederlandsche rechtsgeleerden — België was toen nog

niet met Nederland vereenigd — om de nieuwe wetboeken te ontwerpen. Nog geen twee jaren later, op 5 Maart 1816, had de commissie onder leiding van J. M. Kemper haar omvangrijke taak reeds volbracht.

De door deze commissie ontworpen wetboeken konden met recht nationale wetboeken worden genoemd. Want steunend op de beginselen van het oud-vaderlandsch recht en aangepast aan de nieuwe behoeften van het Noord-Nederlandsche volk, zetten zij de nationale traditie voort, welke slechts tusschentijds door den vreemden overheerscher was gestoord.

Geen enkel dier ontwerpen is echter ooit tot wet verheven.

Na de vereeniging van België met Nederland werden de ontwerpen der commissie van 1814 gebracht voor commissiën van Belgische rechtsgeleerden en deskundigen. Deze commissiën waren samengesteld uit De Guchtenaere, Wautelée, de Brabandere, de Kersmaker, Willems, Calmeyn, de Martinelli, van Cutsem en Daniëls, allen magistraten van het Hof van Beroep te Brussel, Nicolaï, voorzitter van het Hof van Beroep te Luik, Lammens, lid van den Raad van State, en Palmaart, koopman te Brussel.

De ontwerpen der Nederlandsche commissie vonden in de Belgische commissiën een alles-

behalve gunstig onthaal. De Belgen wenschten geen nieuwe wetboeken in te voeren en zeker geen wetboeken, die uitsluitend met het oog op de Noord-Nederlandsche belangen waren gemaakt. Zij waren gehecht aan de Fransche codes, waaraan zij in hun land de rechtseenheid te danken hadden. Die codes waren ook met medewerking van Belgen als leden der Fransche openbare lichamen tot stand gekomen en werden daarom in België niet zoozeer als in Nederland als vreemde wetboeken beschouwd. Bovendien waren de Belgische rechtsgeleerden ten gevolge van jarenlange toepassing goed op de hoogte van de Fransche wetgeving, terwijl het recht der voormalige Belgische provinciën in het vergeetboek begon te geraken.

Kemper kwam persoonlijk het ontwerp van Burgerlijk Wetboek, in 4264 artikelen, in de Belgische commissie te Brussel verdedigen. Doch het was vergeefsche moeite: de Belgen verkozen het Fransch burgerlijk recht te behouden. Daar echter de grondwet nu eenmaal nieuwe wetboeken voorschreef, stelden zij voor, dat de Code Civil door een commissie van Nederlanders en Belgen zou worden herzien op punten van ondergeschikt belang.

Met dit denkbeeld kon koning Willem zich echter niet vereenigen. Hij verlangde integendeel ter versterking der pas verworven onafhankelijkheid oorspronkelijke Nederlandsche wetboeken, die het koninkrijk ook in juridisch opzicht aan den Franschen invloed zouden onttrekken.

Krachtens koninklijk besluit van 20 Augustus 1817 werden de ontworpen wetboeken gebracht voor den Raad van State « onder verklaring, aldus het besluit, dat het voor eene afgedane zaak moet worden gehouden, dat de ontwerpen, zooals dezelve zijn liggende, den grondslag der deliberatiën van den Raad van State moeten uitmaken, en dat derhalve het denkbeeld, om opnieuw alleenlijk eene herziening van het thans bestaande wetboek te doen plaats hebben, buiten aanmerking behoort te blijven ». De commissiën der Belgische rechtsgeleerden hadden dus het pleit verloren.

In den Raad van State werd tot op zekere hoogte met de opmerkingen der Belgen rekening gehouden zonder dat echter de grondslagen der oorspronkelijke ontwerpen werden aangeast. Het eerste ontwerp van Burgerlijk Wetboek werd er omgewerkt en vervolgens als ge-

wijzigd ontwerp, met nog maar 3631 artikelen, in 1820 bij de Tweede Kamer ingediend.

In de Tweede Kamer behaalden de Belgische afgevaardigden de overwinning: verschillende Nederlandsche Kamerleden lieten Kemper in den steek en sloten zich bij de Belgen aan. Er werd nog wel hulde gebracht aan de geleerdheid en de goede bedoelingen der ontwerpers van het Burgerlijk Wetboek, doch hun ontwerp werd zonder ampele bespreking en zonder stemming ter zijde gesteld. In de plaats daarvan nam de Tweede Kamer een nieuw ontwerp van Burgerlijk Wetboek aan, dat in werkelijkheid slechts een herziening was van den Code Civil, echter met diep ingrijpende wijzigingen.

Dit Burgerlijk Wetboek vormt met de wetboeken van koophandel, burgerlijke rechtspleging en strafvordering, die insgelijks naar het voorbeeld der codes tot stand waren gekomen, de z.g.n. « Wetboeken van 1830 ». Deze wetboeken zijn in de Nederlandsche en de Fransche taal gesteld. (1)

Bij koninklijk besluit van 5 Juli 1830 werd bepaald, dat de nieuwe wetboeken in werking zouden treden op 1 Februari 1831. Zij zijn echter nooit in werking getreden. Want ten gevolge van de Belgische omwenteling zag koning Willem zich verplicht, de invoering dier wetboeken voor onbepaalden tijd op te schorten. Dit geschiedde bij koninklijk besluit van 5 Januari 1831. Acht dagen later trok de Voorloopige Belgische Regeering het Invoeringsbesluit van koning Willem in. Dit beteekende voor België het einde der wetgeving van 1830.

De Code Civil bleef dan in België gelden zooals hij in 1830 in het Koninkrijk der Nederlanden gold. De Belgische Code Civil kwam dus reeds in 1830 niet meer met den Franschen overeen. Want van 1814 tot 1830 hadden Fransche wetten in den Code Civil veranderingen gebracht, die in België niet van kracht zijn geworden. Daarentegen zijn de Nederlandsche wetten, die gedurende hetzelfde tijdperk den Code Civil gewijzigd of aangevuld hebben, nog na 1830 in België in werking gebleven, o.a. de wet van 1816 over verkoop en verdeling van goederen van minderjarigen en de wetten van 1824 over erfpacht en opstal.

De handhaving der Fransche wetboeken werd in België maar als een voorloopige maatregel beschouwd. Want tijdens de Nederlandsche codificatie was men ook hier te lande gaan inzien, dat het dringend noodig was, de codes te

verbeteren en bij te werken. De Belgische grondwet van 1830 bepaalde daarom, dat binnen den kortst mogelijken tijd tot de herziening van de wetboeken moest worden overgegaan. De herziening van den Code Civil laat echter nog steeds op zich wachten.

Na de scheiding waren ook de Nederlanders over de wetboeken van 1830 niet meer voldaan. Ten gevolge van de toegevingen, die zij aan de Belgen hadden gedaan, waren in die wetboeken menigvuldige bepalingen opgenomen, welke naar de meening der Nederlandsche regeering « in volkomen strijd waren met onze zeden, belangen en landaard, en geheel afwijkende van zoodanige instellingen, die de proef der tijden doorgestaan, en zich door haar juistheid hadden gekenmerkt ». (2)

Derhalve werden de wetboeken van 1830 in Nederland onderworpen aan een herziening, waarbij enkele belangrijke wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek werden gebracht, o.a. in het huwelijksgoederenrecht. Doch het was te laat om tot de oud-vaderlandsche instellingen terug te keeren. Hetgeen in 1813 nog mogelijk was, was dit niet meer in 1831. Want het Fransche recht werd toen al sedert jaren aan de Nederlandsche hoogeschoolen onderwezen en door de Nederlandsche rechters toegepast. Zoo doende hadden de Fransche wetboeken om zoo te zeggen burgerrecht verkregen in Nederland, terwijl het oud-vaderlandsch recht er practisch op den achtergrond was geschoven.

Bij de herziening der wetboeken van 1830 werd de Nederlandsche tekst ook ten opzichte van stijl, taal en uitdrukking verbeterd. In dit opzicht was vóór de scheiding een herziening der wetboeken bijna niet vatbaar voor gemeenschappelijke overweging. « Onze moedertaal was, aldus een lid der Tweede Kamer, een doorn in menig Belgisch oog en haar gebruik een nationale grief. Met den besten wil, daarenboven, leverde de samenstelling der wetboeken, in twee talen, te dezen aanzien onoverkomelijke moeilijkheden op. De een of andere tekst had altijd te lijden van het gedwongene der vertaling. » (3)

De herziene wetboeken werden ingevoerd met den klokslag van middernacht tusschen 30 September en 1 October 1838.

Het burgerlijk recht was nu in Nederland grootendeels, in België bijna uitsluitend Fransch recht. Men troostte zich daarover in beide landen met de gedachte, dat de Code Civil be-

langrijke bestanddeelen ontleent aan de Fransche coutumes, welke evenals de oude gewoonten der noordelijke en zuidelijke provinciën van Germaanschen oorsprong zijn.

Voor onzen tijd is van grooter belang, dat de Code Civil een band gelegd heeft tusschen het Belgisch en het Nederlandsch burgerlijk recht en de daaruit voortvloeiende rechtsgemeenschap de juristen van Noord en Zuid heeft aangezet, om de rechtsontwikkeling in beide landen met een bijzondere aandacht te volgen.

In de laatste jaren is zelfs door sommige juristen, o.a. Prof. Mr. Eggen, het plan opgevat, het Nederlandsch en het Belgisch burgerlijk recht tot een eenheid samen te smelten. Misschien zal er een tijd komen, dat dit plan in ernstige overweging zal worden genomen. De verwezenlijking daarvan zal evenwel op moeilijkheden stuiten, daar de verschilpunten tusschen het Nederlandsch en het Belgisch burgerlijk recht niet te licht mogen worden opgenomen.

Reeds de verdeeling der stof over den Code Civil en het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek is verschillend. De Code Civil bevat drie boeken, het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek vier: van Personen, van Zaken, van Verbintenissen, van Bewijs en Verjaring. De Titre Préliminaire du Code Civil werd buiten het Burgerlijk Wetboek gehouden en vervangen door de wet houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het koninkrijk.

Uit het derde boek van den Code Civil : « Des différentes manières dont on acquiert la propriété » werden omvangrijke onderwerpen verwijderd, zoodat dit boek, dat in den Code 1571 artikelen telt, in het Burgerlijk Wetboek nog slechts 633 artikelen bevat. Het huwelijksgoederenrecht werd naar het eerste boek overgebracht in aansluiting aan het huwelijk. Erfrecht, bevoorrechte schulden, pand en hypotheek gingen over naar het tweede boek, bewijs en verjaring naar het vierde boek, lijfswang en gerechtelijke uitwinning naar het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Belangrijker dan het verschil van stofverdeling is het verschil van inhoud tusschen beide wetboeken. Rechtsinstellingen van den Code Civil zijn in het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek vervallen, nieuwe rechtsinstellingen daarin opgenomen en andere, die ook in den Code Civil

voorkomen, in het Burgerlijk Wetboek naar afwijkende beginselen geregeld.

Het valt buiten mijn bestek, alle wetsbepalingen van het Burgerlijk Wetboek te bespreken, die aanmerkelijk van het Fransche recht afwijken. Carl Asser wijdde daaraan een lijvig boekdeel, waaruit blijkt, dat haast geen enkele rechtsinstelling van den Code in het Burgerlijk Wetboek juist op dezelfde wijze geregeld is. (4) Ik moet mij tot enkele grepen beperken.

Vervallen zijn in het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek : de burgerlijke dood, de aan-neming van kinderen, de dienstwillige voogdij, de gerechtelijke raadsman van verkwisters en zwakzinnigen, het eigenhandig testament van den Code Civil, de veepacht, het genotspand en de bevoegdheid der schuldeischers om de rechten en rechtsvorderingen hunner schuldenaren uit te oefenen.

Rechtsinstellingen van het Burgerlijk Wetboek, die de Code niet kent of slechts broks-gewijs regelt, zijn : de zedelijke lichamen, het huwelijk bij gemachtigde, de voorzetting der gemeenschap na het overlijden van een der echtgenooten, de ontbinding van het huwelijk na afwezigheid van een der echtgenooten, het bezit, de erfpacht, de opstal, de grondrente, de tienden, de beklemming en de onderbewindsteling van de goederen eener nalatenschap.

Naar van het Fransch recht afwijkende beginselen zijn in het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek geregeld :

Ten eerste, het huwelijksgoederenrecht; in het Nederlandsch Wetboek geldt als wettelijk stelsel de algeheele gemeenschap van goederen, in den Code Civil slechts een beperkte gemeenschap, waarvan de onroerende goederen, die de echtgenooten bij het aangaan van het huwelijk bezitten of later door erfenis of schenking verkrijgen, zijn uitgesloten.

Ten tweede, de eigendomsoverdracht; volgens den Code Civil wordt eigendom overgedragen door de overeenkomst om de zaak te leveren, volgens het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek eerst door de levering ten gevolge van een rechtstitel van eigendomsovergang.

Ten derde, het hypotheekrecht; in afwijking van den Code kent het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek geen wettelijke of gerechtelijke hypotheeken, geen algemeene hypotheeken, die onbe-paaldelijk op alle onroerende goederen van den schuldenaar rusten en geen stilzwijgende hypotheeken, die zonder een inschrijving in de open-

bare registers gevestigd worden. In Nederland doet de inschrijving de hypotheek voor onbe-paalden tijd in stand houden, zoodat een tien-of vijftienjarige vernieuwing overbodig is. Hypo-theek heeft er den voorrang boven bevoorrechte schulden.

Bij deze vergelijking hebben wij den Code Civil en het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek genomen zooals zij in 1838 luiden, zonder met later aangebrachte wijzigingen rekening te houden.

De invoering der codificatie vormt zoowel in België als in Nederland een keerpunt in de rechtsontwikkeling. Want zij sluit het tijdperk van het oud-vaderlandsch recht voorgoed af en opent het tijdperk van het nieuwe recht, dat door de rechtswetenschap en de rechtspraak aanvankelijk aan de hand der wetboeken, later boven de codificatie uit, tot verdere ontwikke-ling is gebracht. Er wordt thans in Nederland dank zij het initiatief en den steun der Koninklijke Academie van Wetenschappen, een « Ge-schiedenis der Nederlandsche Rechtsweten-schappen » in dertien geschriften uitgegeven. Opmerkelijk is, dat de codificatie daarbij tot mijlpaal dient : privaatrecht tot 1830, privaatrecht na 1830; strafrecht en strafprocesrecht vóór de codificatie, strafrecht en strafprocesrecht na de codificatie.

In België is de Code Civil, in Nederland het Burgerlijk Wetboek tot nog toe het corpus juris gebleven, waarin de hoofdinhoud van het burgerlijk recht is samengevat. De meeste late-re burgerlijke wetten kunnen in beide landen als een voortgezette codificatie worden be-schouwd, al zijn zij ook niet alle in het Wet-boek opgenomen. Het zijn aanvullingen, techni-sche verbeteringen, wijzigingen of gedeeltelijke herzieningen van de in het Belgisch of Neder-landsch Wetboek geregelde rechtsinstellingen. Alleen de wetten betreffende geestelijke goede-ren staan geheel op zich zelf, daar voor haar in het systeem van het Wetboek geen plaats gevonden werd.

Onder de regeering van Napoleon werd de Code Civil in Frankrijk en elders als een mees-terstuk van wetgeving bewonderd. Hij werd dan ook « Code Napoléon » genoemd. In Neder-land was daarentegen de ingenomenheid met het nieuwe Burgerlijk Wetboek maar matig. Dit blijkt wel uit een circulaire van den Minister van Justitie, die in 1842 van al de ambtenaren van het parket iedere zes maanden een opgave

vorderde van de bedenkingen, waartoe de bestaande wetboeken aanleiding gaven en de wenschelijke veranderingen, daarin te brengen. (5)

Er werd toen echter nog niet geklaagd over gebreken, waaraan de Code Civil en het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek in maatschappelijk opzicht zouden lijden. Deze gebreken zijn eerst later aan den dag getreden, toen de rechtsopvattingen en de maatschappelijke toestand gewijzigd waren. Hetgeen wij thans gebreken van den Code Civil en het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek noemen, werd ten tijde der codificatie nog niet zoozeer als zoodanig aangemerkt. Het waren evenwel zeer ernstige gebreken als de achterstelling van vreemdelingen tegenover eigen onderdanen, en de onvoldoende bescherming der belangen van de gehuwde vrouwen, de minderjarigen, de natuurlijke kinderen en de economisch zwakken.

De Code Napoléon droeg oorspronkelijk en na den val van Napoleon weer den naam van « Code Civil des Français ». Hij regelde inderdaad hoofdzakelijk de rechten der Franschen en bekommerde zich om de rechten der vreemdelingen al heel weinig. Volgens artikel 11 C. C. genoot de vreemdeling, die buiten Frankrijk woonde, in Frankrijk dezelfde burgerlijke rechten als die, welke aan de Franschen in het vaderland van den vreemdeling bij verdrag waren toegestaan. Bestond er geen verdrag, dan genoot dus de buitenlander in Frankrijk geen burgerlijke rechten. Nu heeft de Fransche rechtspraak, die altijd aan de toepassing van onbillijke wetten weerstand heeft geboden, de hardheid dezer regeling wel getemperd door middel van het onderscheid tusschen burgerlijke en natuurlijke rechten, welke laatste ook aan de vreemdelingen werden toegekend. Doch tot de burgerlijke rechten werd het recht om te erven gerekend, zoodat de buitenlandsche vreemdeling behoudens verdrag geen roerend of onroerend goed in Frankrijk kon erven.

De Nederlandsche wetgever toont zich vrijgeviger tegenover de vreemdelingen. Ten aanzien van het burgerlijk recht zijn de vreemdelingen in beginsel met de Nederlanders gelijkgesteld. Dit neemt niet weg, dat bij uitzondering de inmiddels in Frankrijk opgeheven uitsluiting der vreemdelingen van het erfrecht in het Burgerlijk Wetboek van 1838 tot 1869 behouden werd, behalve dat de wederkeerigheid krachtens verdrag door de wederkeerigheid krachtens de wet van den vreemdeling werd

vervangen. En de lijfswang uit het Burgerlijk Wetboek verwijderd, tierde in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering weeldig op. Zoo konden en kunnen nog de vreemdelingen, die geen woonplaats of vast verblijf in het koninkrijk hebben, tot lijfswang veroordeeld of zelfs zonder vonnis op bevel van den voorzitter der rechtbank gegijzeld worden voor alle opeisbare schulden, zonder uitzondering, die zij ten behoeve van Nederlanders hebben aangegaan.

De toestand van verregaande afhankelijkheid der gehuwde vrouw is genoegzaam bekend. Zonder bijstand of schriftelijke toestemming van haar man is zij in den regel niet tot handelen bekwaam. Handelingsbekwaamheid zou haar ook maar van weinig nut zijn, aangezien alleen de man het beheersrecht heeft over al de goederen der gemeenschap en der beide echtgenooten.

Geen bescherming werd door den Code Napoléon of het Burgerlijk Wetboek van 1838 verleend aan de minderjarigen tegenover den ouder, die van de vaderlijke macht misbruik maakt of zijn verplichting tot onderhoud en opvoeding van zijn kinderen verwaarloost.

Bijzonder slecht was de rechtstoestand der niet erkende natuurlijke kinderen. Zelfs het onderzoek naar het vaderschap werd hun door de wet verboden en bijgevolg een vordering tot onderhoud tegen hun vader ontzegd. « C'était, aldus Planiol, une prime monstreuse à la débauche et au libertinage. » (6)

Het zuivere familierecht beslaat in den Code Civil en het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek tegenover het vermogensrecht maar een bescheiden plaats. De Code wijdt aan het zuiver familierecht niet meer dan 515 artikelen, aan het vermogensrecht 1766. In het Burgerlijk Wetboek is de verhouding ongeveer dezelfde.

Teekenend voor het vermogensrecht in beide wetboeken is de achterstelling der economisch zwakke groepen. Men leert, dat het geheele vermogensrecht op den grondslag der subjectieve rechten is gebouwd. Dit valt ook niet te ontkennen. Doch de subjectieve vermogensrechten, door beide wetboeken beschermd, zijn hoofdzakelijk die der welgestelde burgers.

Code Civil en Burgerlijk Wetboek waken angstvallig voor de rechten van den schuldeischer: alle roerende en onroerende goederen van den schuldenaar strekken hem tot waarborg. De schuldeischer kan dan ook tot verhaal zijner vordering alles te gelde maken, wat aan

zijn schuldenaar toebehoort, tot zijn onontbeerlijken huisraad toe, uitgenomen bed en kleeren en de gereedschappen, waarmee hij zijn brood moet winnen om niet armlastig te worden, indien hij al niet te zijnen koste door zijn schuld-eischer gegijzeld wordt.

De verhuurder staat hooger in aanzien dan de huurder. Want de verhuurder wordt op zijn woord geloofd, indien er gedurende een loopende huur een geschil ontstaat over den huurprijs en er geen huurakte of kwitantie aanwezig is. Hij kon zich vroeger ook ongerechtvaardigd verrijken ten koste van den huurder. Geen vergoeding werd immers den huurder bij het eindigen der verhuring toegekend voor de verbeteringen, die hij aan het gehuurde goed had aan-gebracht, hoezeer de waarde van dit goed daar-door ook was verhoogd.

Voor al de loonarbeider werd oorspronkelijk zoowel in den Code Civil als in het Burgerlijk Wetboek al zeer stiefmoederlijk behandeld. Aan het zoo belangrijke arbeidscontract, waarvan de meeste menschen leven, wijdde de Code Civil onder den titel: «Huur van dienstboden en werklieden», onmiddellijk na de landpacht, even vóór de veepacht, slechts twee bepalingen, het Burgerlijk Wetboek drie. Een dezer bepalingen luidt, dat de meester op zijn woord ge-loofd wordt ten aanzien van de hoegrootheid van het bedongen loon, de betaling der huur over het verschenen jaar en de betalingen op rekening over het loopende jaar.

Overigens was het arbeidscontract in of buiten de wetboeken, gelijk ook in het Romeinsch recht en bij Pothier, niet geregeld. De regeling der arbeidsvoorwaarden was overgelaten aan de zoogenaamde vrije wilsbeschikking der individuele werkgevers en werknemers, in werke-lijkheid echter aan de willekeur der werkgevers.

Aan een aandeel van de arbeiders in de op-brengst der onderneming werd tijdens de codi-ficatie niet gedacht. De Code Civil en het Bur-gerlijk Wetboek kennen nog maar enkel vruch-ten van grond en kapitaal; door samenwerking van kapitaal en arbeid voortgebrachte vruchten zijn in die wetboeken zelfs niet vermeld.

Tegenover de overmacht der werkgevers heb-ben de arbeiders hun macht gezocht en gevon-den in hun organisaties en is dan in het be-drijfsleven bij ontbreken van rechtsregeling een tijdperk van eigen richting ingetreden, waarin de arbeiders desnoods door werkstaking, de werkgevers desnoods door uitsluiting voor hun vermeende rechten zijn opgekomen. Dezen vorm van strijd om het recht had de wetgever in de codificatiejaren wellicht nog kunnen voorkomen of minstens temperen, indien hij de arbeids-verhoudingen behoorlijk geregeld had.

Mettertijd zijn vele gebreken, die wij in de oorspronkelijke wetboeken vinden, bij toe-nemenden invloed van het volk op de wetgeving verbeterd. De achterstelling van den vreemde-ling is door wet en verdrag getemperd. Het verwaarloosd en het natuurlijk kind, in België ook de gehuwde vrouw, zijn beter dan vroeger door de wet beschermd. De rechtstoestand van den arbeider en den huurder is versterkt. Het oude wetboekrecht is dus op belangrijke punten verjongd, al kan nog niet worden gezegd, dat het geheel op de hoogte is van onzen tijd.

- (1) Het Burgerlijk Wetboek van 1830, dat van 1838, de Code Civil en het Wetboek Napoleon, ingericht voor het koninkrijk Holland van 1809 zijn in één deel uitgegeven te Leiden en Amsterdam, bij J. H. Gerhard en Comp., 1850.
- (2) J. C. Voorduin, Geschiedenis en beginselen der Neder-landsche wetboeken, 1837, bl. 365.
- (3) Redevoering van T. Sytkens, 1832, Voorduin, bl. 373.
- (4) Carl Asser, Het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek vergeleken met het Wetboek Napoleon, 's Gravenhage, 1838.
- (5) Weekblad v. h. Recht 1842, n° 282.
- (6) M. Planiol, Traité élémentaire de droit civil, I, n° 1525.

RECHTSPRAAK

260

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 13 April 1938.

Voorzitter : M. Poll.
Raadsheeren : MM. Verhulst en Fiers.
Ad.-Gen. : Lesaffre.
Pleiter : Mr De Groote.

STRAFVORDERING. — VERZET (termijnen). — KENNIS DER BETEKENING VAN HET VONNIS. — VERJARING DER STRAF. — TERMIJNEN. — SAMENVOEGING VAN STRAFFEN. — ONTVAN-KELIJKHEID VAN HET VERZET.

Wanneer een verstekvonnis niet aan den persoon zelf van den veroordeelde betekend wordt, begint de termijn van 10 dagen, die hem toegekend wordt om verzet aan te teekenen, slechts te loopen vanaf den dag waarop hij kennis kreeg, niet enkel van het vonnis zelf, maar van de betekening.

Een verzet betekend nadat de straffen verjaard zijn is niet ontvankelijk.

Correctionele straffen, die de 3 jaar niet overtreffen, verjaren na 5 jaar vanaf den dag dat het vonnis in eersten aanleg niet meer vatbaar is voor beroep; 't is te zeggen voor verstekvonnissen 10 dagen na de betekening aan persoon of ter woonst. Verscheidene uitgesproken gevangenisstraffen mogen echter niet

samen gevoegd worden om aldus een eenige straf uit te maken, die de 3 jaar zou overschrijden en eerst na 10 jaar zou verjaren.

O. M. t/ Debunne.

Verwezen bij vonnis der correctionele rechtbank van Yper, (3 rechters), gedagteekend 3 Maart 1932, bij verstek verleend, vonnis beteekend aan beklaagden bij exploit van deurwaarder Coigne te Ieper d.d. 11 Maart 1932 en tegen hetwelk Debunne verzet heeft aangeteekend;

Overwegende dat het spruit uit de stukken van den bundel dat beklaagde kennis heeft gehad van het tegen hem uitgesproken vonnis te Telagh (Algerië) op 7 April 1932, en dat hij zulks bekent;

Verklaart het gedane verzet niet ontvankelijk en zegt dat het vonnis te zijnen laste uitgesproken den 3 Maart 1932, zijn volle uitwerksel zal hebben;

Bij vonnis der correctionele rechtbank van Ieper zetelende met 3 rechters gedagteekend 6 Januari 1938, waarvan de verdachte en het Openbaar Ministerie beroep hebben ingesteld;

Gehoord den heer Raadsheer Fierens in zijn verslag gedaan ter openbare zitting;

Gehoord beklaagde in zijne middelen van verdediging voorgedragen zoo door hem zelf als door zijn raadsman Meester De Groote, advocaat te Gent;

Gehoord in zijn eisch den heer Lesaffre, Advocaat-Generaal;

Overwegende dat beklaagde en het Openbaar Ministerie, tijdig en op geldige wijze in hooger beroep zijn gekomen;

Overwegende dat beklaagde den 21 December 1937, verzet heeft aangeteekend tegen het vonnis bij verstek, door de rechtbank van Ieper, den 3 Maart 1932 verleend;

Overwegende dat de eerste rechter de laattijdigheid en de onontvankelijkheid van het verzet ten onrechte heeft afgeleid uit het feit dat beklaagde den 7 April 1932 kennis heeft gehad van het tegen hem uitgesproken vonnis;

Overwegende dat het vonnis bij verstek door de rechtbank van Ieper, den 3 Maart 1932 verleend aan beklaagde beteekend werd den 11 Maart 1932, niet aan zijn persoon, maar in zijne woonst, de deurwaarder sprekende met zijne moeder;

Overwegende dat volgens art. 1 der wet van 9 Maart 1908, wanneer de beteekening van het vonnis niet aan den persoon zelf van den veroordeelden gedaan wordt, het termijn van 10 dagen dat hem toegekend wordt om verzet tegen het vonnis aan te tekenen, slechts begint te lopen van af den dag waarop hij van de beteekening van het vonnis kennis heeft gehad;

Dat de eerste rechter dus ten onrechte het termijn van verzet heeft doen lopen vanaf den dag waarop beklaagde kennis heeft gehad van het vonnis had gekregen van de beteekening van 't vonnis; nis had gekregen van de beteekenis van het vonnis;

Overwegende dat beklaagde bekent heeft het afschrift van de beteekening van het vonnis te Le

Telagh (Algerie) ontvangen te hebben den 7 April 1932;

Dat bijgevolg het verzet beteekend den 31 December 1937, laattijdig is en niet ontvankelijk;

Overwegende daarenboven dat, ten opzichte der uitgesproken gevangenisstraffen en geldboeten, het verzet nog onontvankelijk is, omdat het beteekend werd als wanneer die straffen reeds verjaard waren;

Overwegende dat volgens art. 92 S. W. B. der correctionele straffen die 3 jaren niet overschrijden, door verloop van 5 jaren verjaard zijn, te rekenen van den dag waarop het vonnis in 1sten aanleg gegeven, niet meer kan bestreden worden, door middel van hooger beroep;

Overwegende dat ingevolge art 203 Wetboek van strafvordering het beroep tegen de vonnissen bij verstek moet ingesteld worden, binnen de 10 dagen, meer een dag per 3 myriameters, na den dag der beteekening van 't vonnis aan den persoon ofwel in de woonst van den veroordeelden;

Overwegende dat de beteekening van het vonnis in de woonst van beklaagde regelmatig gedaan werd den 11 Maart 1932;

Dat dus het termijn om beroep in te stellen, vanaf den 11 Maart 1932 begonnen is te lopen en verstreken was den 21 Maart 1932, dag waarop de verjaring der straffen begonnen is te lopen;

Overwegende dat de verscheidene uitgesproken gevangenisstraffen niet mogen samen opgelegd worden om zoo eene eenige straf uit te maken, die 3 jaren zouden overschrijden en door 10 jaren zou verjaren;

Dat inderdaad, volgens de jongste rechtspraak, wanneer er samenloop van wanbedrijf bestaat, de rechter verplicht is, eene afzonderlijke straf voor elk wanbedrijf uit te spreken, zonder de bedragen der uitgesproken straffen te mogen samenvoegen om ze in eene eenige straf te veranderen. (Cass. 10/10/1932; Pas. 1932. 1. 266. Cass. 7/9/1933. Pas. 1933. 1. 296);

Overwegende dat bijgevolg, ter zake, al de uitgesproken gevangenisstraffen, die afzonderlijk genomen, 3 jaren niet overschrijden; zooals de geldboeten, verjaard waren na een termijn van 5 jaar, te rekenen van af den 21 Maart 1932, dus voor den 21 December 1937, dag van het verzet;

Overwegende dat diensvolgens het ten onrechte is, dat de eerste rechter gezegd heeft dat het vonnis van 3 Maart 1932, zijn volle uitwerksel zal hebben;

Om deze redenen en niet die van den eersten rechter;

Het Hof,

Verklaart ontvankelijk de ingestelde beroepen en er op beslissende;

Gelet op de wet van 15 Juni 1935, art. 24, alsook op art. 187-203, wetboek rechtspleging in strafzaken, art. 92. S. W. B. door den Voorzitter ter zitting van heden aangeduid;

Bevestigt het bestreden vonnis met deze wijziging nochtans, dat het vonnis van 3 Maart 1932 tegen beklaagde verleend zijn uitwerksel niet meer zal hebben ten opzichte der uitgesproken gevangenis-

straffen en geldboeten, daar deze verjaard zijn en zijn uitwerkfel zal behouden ten opzichte van de uitgesproken ontzettingstraffen der burgerrechten beschreven in art. 31, waarvan de duur begint met den dag waarop de veroordeelde de verjaring van zijne voorname straffen bereikt heeft, art. 34. S. W. B.

Verstaat dat beklagde geene kosten van beroep zal moeten dragen.

NOTA. — Tegenwoordig arrest heeft kracht van gewijsde verkregen.

261

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

8 April 1938.

Voorzitter : M. Bijvoet.

O. M. : M. Glenisson.

Pleiters : Mrs Stellingwerff en Kranzen.

ARBEIDSONGEVAL. — VERMOEDEN OP HET WERK DOOR HET WERK. — BEWIJSVOERING. — ART. 1, § 6, WET 24 DEC. 1903.

Het volstaat niet te bewijzen dat de ongesteldheid zich op het werk voordeed, noch dat er een ongeval op worden dat dit ongeval aan het slachtoffer overkomen is om het vermoeden te kunnen invoeren « op het werk, door het werk ».

Compagnie belge d'assurances générales sur la Vie t/ Dupont-Put.

Gezien de beroepsakte in dagteekening van 24 December 1937, geboekt, betekend door deurwaarder Willems, van Hasselt;

Overwegende dat het beroep regelmatig is in vorm ;

Overwegende dat de eerste rechter bevoegd was om kennis te nemen van den eisch op voet van art. 24 der wet van 24 December 1903;

Overwegende dat de oorspronkelijke aanlegster vooropstelt dat haar echtgenoot op 8 Juni 1936 omstreeks 15-16 uur, werkzaam was in de werkhuizen der Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen en zich bezighield met het in stukken kappen van koperen platen; dat hij zich alsdan plotseling ongesteld gevoelde, het werk moest verlaten, de toelating kreeg om per auto naar huis gevoerd te worden en daar overleed een uur na zijne aankomst;

Overwegende dat zij hieruit afleidt dat het vermoeden aangehaald in art. 1 lid 6 der wet op de arbeidsongevallen te harer voordeele moet toegepast worden, het ongeval gebeurd zijnde in den loop van de uitvoering der arbeidsovereenkomst wordt verondersteld te zijn veroorzaakt ingevolge die uitvoering;

Overwegende dat uit deze vooropgestelde gegevens enkel kan afgeleid worden dat de ongesteldheid zich op het werk heeft voorgedaan doch geenszins dat deze ongesteldheid door een ongeval veroorzaakt werd;

Overwegende dat het bijgevolg aan aanlegster behoort het bewijs te leveren dat er zich op het werk

een ongeval heeft voorgedaan tengevolge van hetwelk haar echtgenoot ongesteld werd en den dood vond;

Overwegende dat zij dan ook, in ondergeschikte orde aanbood het ongeval te bewijzen, namelijk door het feit dat haar man zich plotseling ongesteld voelde door de bewerking der koperen platen;

Overwegende dat zij, overtuigd dat de plotselinge ongesteldheid veroorzaakt door de bewerking der koperen platen beter door deskundigen dan wel door getuigen zou bewezen worden, in hare aanvullende besluiten vroeg om een college van drie deskundigen te doen aanstellen met opdracht te onderzoeken of er zich, bij het kappen van koperen platen, giftige gassen of ander schadelijke stoffen kunnende spreiden; zoo ja, of de ventilatie van het werkhuis voldoende was om deze volkomen op te slorpen en om desgevallend te onderzoeken of de verspreiding dezer gassen of stoffen den dood kunnen veroorzaken;

Overwegende dat de eerste rechter op deze aanvullende besluiten is ingegaan en een tweevoudig college van deskundigen aanstelde, een, met het oog op de technische inrichting der werkplaats, een ander, met bedoeling de mogelijke uitwazeming van giftige gassen of ander schadelijke stoffen kunnende den dood veroorzaken, na te gaan;

Overwegende dat zelfs zoo de deskundigen bevonden dat er zich bij het kappen van koperen platen, giftige gassen of andere schadelijke stoffen verspreiden die den dood kunnen veroorzaken, en moest men bovendien afleiden uit de zeldzame uitvoering van dergelijk werk, dat de uitwaseming plotseling en abnormaal plaats vond waardoor de beroepsziekte uitgesloten moest worden, het toch nooit als bewezen kan gehouden worden dat het slachtoffer overleden is tengevolge van de inademing dezer uitwasemingen;

Overwegende dat, zolang het door geneeskundige attesten of door eene lijkschouwing niet zal uitgemakt zijn geworden ten gevolge van welke oorzaak het slachtoffer overleed de rechtbank nooit met zekerheid zal kunnen vaststellen dat het slachtoffer den dood vond wegens een ongeval op het werk voorgevallen;

Overwegende dat het niet volstaat voor aanlegster te bewijzen dat er zich giftige uitwasemingen op het werk voorgedaan hebben die niet behoorlijk afgeleid werden, om te harer voordeele het vermoeden van art. 1 lid 6 te kunnen invoeren; dat zij alzoo wel het ongeval bewijst doch geenszins betuigt dat dit ongeval aan haar echtgenoot is overkomen en dat bijgevolg aanbod tot bewijsvoering ontoereikend is omdat het oorzakelijk verband tusschen ongeval en gevolg steeds onopgeklaard blijft;

Overwegende dat deze gevolgtrekking zich met des te meer zekerheid opdringt wijl het ter zake als bewezen moet beschouwd worden dat het slachtoffer jarenlang lijdend is geweest aan eene maagziekte en dat de ongesteldheid zich eveneens in de maagstreek deed gevoelen;

Overwegende dat aanlegster meer dan een jaar heeft tlaten voorbijgaan alvorens haar eisch aan-

hangig te maken voor het gerecht en dat thans, na 22 maanden, het oorzakelijk verband tusschen ongeval en gevolg niet meer kan vastgesteld worden en dat het bewijs ervan trouwens ook niet wordt aangevraagd;

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank, Kamer van den Alleenzetelenden Rechter, zetelende in graad van beroep op eensluitend advies van den heer Substituut Procureur des Konings Glénisson, gegeven ter zitting van 25 Maart l.l., verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond, doet het bestreden vonnis te niet, wijst oorspronkelijke aanlegster af van haren eisch en veroordeelt haar in de kosten van beide rechtsgedingen.

262

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE VEURNE

4 Maart 1938.

Voorzitter : M. Viaene.

Rechters : MM. Verougstraete en Soenen.

O. M. : M. De Cuyper.

Pleiters : Mrs Boonen en Debra.

I. VERKEER. — AFSLUITEN VAN DEN DOORTOCHT. — ART. 27 2°.

II. VERKEER. — ONVOORZIENE HINDERNIS. — AUTO PLOTS NAAR LINKS ZWENKENDE.

III. VERKEER. — VERANTWOORDELIJKHEID. — MANOEUVRE VAN HET LAATSTE OOGENBLIK. — GRENS DER VERANTWOORDELIJKHEID.

I. *Tot toepassing van artikel 57, 2° van het algemeen reglement op het verkeer is een gedeeltelijk afsnijden van den doortocht voldoende.*

II. *Een auto die op een groote baan plotseling naar links zwenkt en dan stopt is voor den automobilist die volgt een onvoorziene hindernis.*

III. *Men mag aan een autogeleider die door de schuld van een andere auto op het punt staat in botsing te komen met een ander voertuig niet als onvoorzichtigheid aanwrijven dat hij de bewegingen niet verricht welke van een geleider met groote koelbloedigheid en snellere reflexen zouden kunnen verwacht worden.*

Defernez t/ Vandenberghe.

Aangezien het beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld.

Aangezien uit de zeer sommaire gegevens van het strafrechterlijk dossier de volgende bestanddelen dienen weerhouden te worden:

De autocamion van Vandenberghe is blijven staan op het rechter gedeelte van den Ieperschen steenweg (breedte op deze plaats: zeven meter), met het achterste op den uiterst rechter kant, en het voorste schuinsch naar het midden der baan in de richting van den ingang der hofstede Vermoortel.

De camion versperde aldus heel de rechter helft der baan, en zelfs volgens de fotos, bekrachtigd door een proces-verbaal van deurwaarder De Pape, een deel van de linker helft.

Defernez, die met zijn «Peugeot» binnenstuur den autocamion volgde, is op den linker zijkant ervan

gebotst. Op het oogenblik der botsing was de Peugeot nagenoeg in het midden der baan.

Sporen van remmen werden vastgesteld op een lengte van 12 meters. Deze sporen maken een rechte lijn uit, welke schuinsch loopt van den rechterkant der baan (een meter vijftig centimeter van den boord) naar de plaats van het ongeval.

Aangezien uit deze gegevens en uit de verklaringen der betichten tijdens he tonderzoek moet afgeleid worden dat het ongeval zich als volgt heeft voorgedaan:

Even voor dat Defernez den autocamion ging voorsteken, is deze autocamion naar links beginnen draaien. Defernez, klaarblijkelijk in de meening dat de weg hem afgesneden werd, heeft zijn remmen gesloten; en is nog voortgeboid op den autocamion, die intusschen was blijven staan.

Aangzien de geleider van den autocamion art. 57, 2° van het algemeen reglement op het verkeer overtreden heeft met een draaiende beweging naar links te beginnen, den doortocht gedeeltelijk afsnijdende voor den geleider die zijn weg vervolgde;

Dat hij weliswaar is blijven staan, nagenoeg geheel de linker helft van den steenweg vrij latende; maar dat hierdoor de onvoorzichtigheid niet weggenomen wordt; dat immers Defernez, die op korten afstand volgde, niet kon raden of de autocamion zou stoppen, of voort zou afdraaien, wat uitlegt dat hij geremd heeft, in stede van naar links af te steken.

Dat tot toepassing van art. 57, 2° van het algemeen reglement op het verkeer, een gedeeltelijk afsnijden van den doortocht voldoende is.

Aangezien Defernez van zijn kant geen onvoorzichtigheid heeft begaan; dat art. 42 van het algemeen reglement hem niet dient toegepast te worden, daar de autocamion voor hem een onvoorziene hindernis uitmiek.

Dat met meer koelbloedigheid Defernez wellicht het ongeval had kunnen vermijden; dat er immers een zekere tijd moet verlopen zijn tusschen het oogenblik dat de camion is blijven stilstaan en het oogenblik van de botsing; dat Defernez bijgevolg de gelegenheid moet gehad hebben links, op het vrije deel van de baan, af te steken, maar dat men aan een autogeleider, die door een anders schuld op het punt staat in botsing met een ander voertuig te komen, niet als een onvoorzichtigheid kan aanwrijven, dat hij de bewegingen niet verricht welke van een geleider met groote koelbloedigheid en snellere reflexen zouden kunnen verwacht worden.

Aangezien uit deze beschouwingen volgt dat de eisch van de burgerlijke partij gerechtvaardigd is.

Aangezien de schade door de botsing aan de burgerlijke partij veroorzaakt bewezen is tot beloop eener som van 6358,10 fr.

Om deze redenen, de Rechtbank :

Gelet op artikelen 57, 2° van het K. B. van 1 Februari 1934. 2. Wet van 1 Oogst 1899, 40.100 van het strafwetboek, 1 Wet 27 Dec. 1928 en 194 van het wetboek van strafvord. door den heer Voorzitter aangeduid.

Aanvaardt het beroep en er op rechtdoende:

Doet te niet het vonnis van de politierechtbank van het kanton Veurne in dato 29 Januari 1938, uitgenomen voorwat betreft de buiten zaakstelling van Defernez Armand. Bekrachtigt het vonnis op dit punt.

Spreekt Defernez Pierre vrij en verzendt hem van de vervolging zonder kosten.

Veroordeelt Vandenberghe Luciaan tot een geldboete van 15 frank vermeerderd met 60 decimen, 't zij 105 frank.

Spreekt Vandenberghe vrij wat betreft de betichting van art. 57, 1° c.

Veroordeelt Vandenberghe tot de kosten van beide aanleggen, vastgesteld ter som van 106,65 frank.

En wijzende op de vordering van de burgerlijke partij.

Veroordeelt Vandenberghe om aan Defernez Pierre te betalen 6357,10 fr. met de gerechtelijke intresten en de kosten.

263

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

30 December 1937.

Voorzitter : M. Van den Bussche.

Referendaris : M. Arendt.

Pleiters : Mrs van Mechelen en Langohr.

VERGOEDING VOOR ONRECHTMATIGE VERBREKING VAN DIENSTOVEREENKOMST. — BESTAAN DER DIENSTOVEREENKOMST. — VERGELDING VOOR BEMOEIINGEN IN PLAATS VAN LOON.

De eenvoudige vertrouwensman van een werkgever kan niet als lasthebber een overeenkomst aangaan. — Tijdelijke schikkingen genomen tot vergoeding van bemoeienissen van een kandidaat-werknemer zijn geen uitbetaling van loon.

H. t/ N. V. Sovox S. E.

Gezien de geboekte dagvaarding van 14 Mei 1937 strekkende tot de betaling van een bedrag van 1000 fr., voor achterstallig loon; strekkende alsook tot de betaling der som van 50.000 fr. ten titel van schadevergoeding hoofdens wederrechtelijke verbreking van het tusschen partijen bestaande dienstkontrakt;

Aangezien het blijkt uit de mondelinge mededeling van 16 December 1936, uitgaande van verweerster, dat de eerste onderhandelingen aangeknoopt werden tengevolge eener advertentie in een technisch bioscoopweekblad verschenen, dewelke betrekking had op de distributie der filmen, uitgegeven door de Noorsche vennootschap «Scanfilm», gevestigd te Stockholm (Zweden);

Aangezien aanleggers antwoord uitgedrukt als volgt : «...Dr. Krisch, bestuurslid der «Scanfilm» verzoekt mij u mede te deelen dat eene overeenkomst met uwe zaak betreffende de distributie der Scandinaafsche productie voor België en Luxemburg

mogelijk is...» (2 Januari 1937), klaarblijkelijk aantoonend dat gekwalificeerde heer H., slechts als tusschenpersoon optrad en dat hij geenszins gemachtigd was een accoord namens voormelde maatschappij te sluiten;

Aangezien overigens de rechtskundige stelling van alle belanghebbenden op stipte wijze gekenschetst werd door de Scanfilm zelve, die in dato van 14 Januari 1937 aan verweerster liet weten dat aanlegger haren vertrouwensman was en die er bijvoegde «Wir bitten Sie also sich mit Herrn Dr. H. in Verbindung zu setzen und sich den Film ehebaldigst vorführen zu lassen, damit WIR in nähere Verhandlungen eintreten können»;

Aangezien ook aanlegger geheel en al in gebreke blijft te bewijzen dat hij ooit het ambt van gevolmachtigde of van lasthebber van de «Scanfilm» bekleed zou hebben;

Aangezien men uit deze beschouwingen moet afleiden dat de uitdrukkelijke toestemming der Noorsche vennootschap onontbeerlijk was tot het tot standkomen eener definitieve overeenkomst;

Aangezien het vaststaat, dat deze nooit getroffen werd, en zelfs dat verweerster niet in de gelegenheid gesteld werd de filmen makende het voorwerp er van, te zien en te waardeeren;

Aangezien anderzijds het onbetwistbaar is dat het voorgenomen dienstcontract hebbende aanleiding gegeven tot onderhavig geschil, eene bijhoorigheid van bewuste hoofdovereenkomst daarstelt;

Aangezien echter de omstandigheid, dat bedoeld contract geacht moet worden als onbestaande vanaf het oogenblik dat verweerster hare weigerende beslissing ter kennis van aanlegger bracht, geen invloed kon uitoefenen op de tijdelijke schikkingen, genomen door de partijen in vergelding der bemoeienissen van aanlegger, wiens bedrijvigheid geschat werd op 500 fr. per week;

Aangezien desaangaande verweerster zich te vergewissen had over de persoonlijkheid van aanlegger en de belangrijkheid van de Scanfilm, vooraleer de onderhandelingen zoo ver te drijven.

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Maakt melding, dat de beschikkingen van de artikelen 2 en 33 van de wet van 15 Juni 1935 werden in acht genomen tot het opmaken van het exploit en alle andere akten van rechtspleging die het vonnis voorafgaan;

Veroordeelt verweerster tot betaling van 1000 fr. ten titel van schadevergoeding met de gerechtelijke intresten en kosten des gedings;

Wijst aanlegger af van het overige van zijnen eisch.

**Vlaamsche Juristen
Abonneert U op**

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

264

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

2e Kamer. — 18 November 1937.

Voorzitter : M. Pelgrims.

Rechters : MM. Van Hoorick en Antierens.

Referendaris : M. Van der Linden.

1. BEVOEGDHEID RATIONE LOCI. — BEVOEGDHEIDSCLAUSULE. — BETWISTING VAN KONTRAKT.

Een clause die aan een bepaalde rechtbank bevoegdheid geeft kan niet ingeroepen worden indien het bestaan der overeenkomst zelf betwist wordt. In dit geval kan enkel de rechtbank die volgens de algemeene principes bevoegd is over de geldigheid van het kontrakt en de bevoegdheidsclausule oordeelen.

Lux t/ De Mol.

Gezien het geboekt geding inleidend exploit van 21 Januari 1937;

Gelet op artikel 4 van de wet van 15 Juni 1935;

Aangezien de eischeres betaling vordert van 99.550 fr. zijnde de huurprijs van onderscheidene films, overeenkomstig een huurkontrakt afgesloten tusschen haar en zekeren Van Damme en overgenomen door verweerder;

Aangezien de eisch bij de rechtbank van Koophandel te Brussel is aanhangig gemaakt op grond van een beding bevoegdheid verleenend aan de Rechtbanken te Brussel;

Aangezien de verweerder die zijn woonplaats heeft te Meirelbeke de onbevoegdheid ratione loci van de Rechtbank te Brussel tegenwerpt en beslist loochent onderhavig huurovereenkomst te hebben overgenomen zoodat het bedoelde beding niet tegen hem zou kunnen ingeroepen worden;

Aangezien bedoeld beding luidt als volgt : « Elke hoegenaamde betwisting nopens dit kontrakt zal worden onderworpen aan de scheidsrechterlijke kamer van de syndicale kamer van Cinematographie te Brussel, indien de verhuurster het eischt... Indien de verhuurster het scheidsgerecht niet eischt, aanvaardt de huurder de uitsluitende bevoegdheid van de Rechtbanken te Brussel;

Aangezien partijen hierbij vanzelfsprekend op het oog hadden de geschillen van toepassing waar-toe het kontrakt zou kunnen aanleiding geven en niet het bestaan zelf van het kontrakt dat was vooropgesteld en den grondslag van bedoeld beding vormde;

Aangezien genoemd beding dus alleen kan worden ingeroepen wanneer vooraf het bestaan der overeenkomst tusschen partijen is bewezen (Beroepshof Luik, 9 Dec. 1913, Belg. Jud. 1914, kol. 84);

Aangezien voor de oplossing dezer vraag volgens de regels van het gemeen recht aangaande de territoriale bevoegdheid, slechts de rechter van de woonplaats van den verweerder aangewezen is;

Aangezien de rechtbank van Brussel onbevoegd is ratione loci om hierover uitspraak te doen;

Om deze redenen:

Verklaart de Rechtbank zich onbevoegd ratione loci verwijst aanlegster in de kosten van het geding.

265

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

(Bevel in kortgeding)

28 October 1937.

Voorzitter : M. Claeys.

Referendaris : M. R. Maraite.

Pleiters : Mrs Ronse en Brunin loco Fredericq.

VOLSTREKTE BEVOEGDHEID. — OPRICHTEN OF GEBRUIK VAN EEN GEBOUW. — VERBINTENISSEN VAN DEN EIGENAAR. — BURGERLIJK KARAKTER. — HOEDANIGHEID VAN HANDELAAR OF HANDELSDOELEINDEN. — KRACHTELOOSHEID. — BIJKOMENDE VRAAG. — ONTVANKELIJKHEID.

Al de verbintenissen welke de eigenaar van een grond op zich neemt door het oprichten of het gebruik van een gebouw bekleeden een burgerlijk karakter in zijnen hoofde en zulks zelfs wanneer gezegde eigenaar handelaar is en het gebouw opgetrokken werd of aangewend wordt tot handelsdoeleinden. Een bijkomende vraag veronderstelt het bestaan van eenen hoofdeisch om ingediend en ingewilligd te kunnen worden.

Mallems en Cornelis t/ N. V. «Volksbelang».

Aangezien aanleggers die naar aanleiding van het bouwen van een waterafvoerkanaal waarmede zij door de Stad Gent werden gelast, vastgesteld hebben dat het gebouw toebehoorend aan verweerder menigvuldige barsten en doorzakkingen vertoonde waardoor zij, bij de voortzetting der werken aansprakelijk zouden kunnen worden gemaakt, verweerder vóór ons, Voorzitter der Koophandelsrechtbank van Gent, zetelende in kortgeding, hebben gedagvaard om eenen deskundige te hooren benoemen met opdracht «een bezoek ter plaatse te doen en den huidige toestand der gebouwen der naamlooze Vennootschap «Volksbelang», Dok 47, Gent, te beschrijven»;

Aangezien verweerder met recht de onbevoegdheid «ratione materiae» der consulaire Rechtsmacht opwerpt om van het voorhanden geschil kennis te nemen vermits verweerder er in betrokken wordt geenszins in hoedanigheid van handelaarster maar wel in deze van eigenares van een onroerend goed (artikel 13 der wet van 25 Maart 1876) en eene vaste rechtsleer en een gevestigde rechtspraak het eens zijn om te beslissen dat al de verbintenissen welke de eigenaar van eenen grond op zich neemt door het oprichten of het gebruik van een gebouw een uitsluitend burgerlijk karakter in zijnen hoofde bekleeden en zulks zelfs wanneer gezegde eigenaar handelaar is en het gebouw opgetrokken werd of aangewend wordt tot handelsdoeleinden (Leerstellige studie van Mr Renaat De Rijke, Des obligations contractées par les commerçants relativement à des immeubles. Etude sur la compétence J. C. F. 1934, n° 5414, bl. 89, Beroepshof Gent, 20 Juni 1935, T'Hooft en Van Vooren, onuitgegeven);

Aangezien aanleggers niet ernstig kunnen beweren dat de tegenwoordige vordering ontvankelijk is om reden dat zij als bijzaak van eenen door verweerder in de toekomst vóór deze rechtbank tegen

hen in te spannen eisch dient beschouwd wyl eene bijkomende vraag om ingediend en ingewilligd te kunnen worden het bestaan van eenen hoofdeisch veronderstelt;

Aangezien overigens zou, bij loutere veronderstelling, de aanspraak van aanleggers door ons aangenomen worden zij als ergerlijk gevolg zou hebben eene eischende partij toe te laten de wet over de bevoegdheid te ontduiken met, bij middel van eene schijnbewijsvoering, eenen onderhoorige aan zijnen gewonen rechter te onttrekken;

Om deze redenen :

Wij, Alfried Claeys, onder-voorzitter der Handelsrechtbank van Gent, zetelende in kortgeding, in vervanging van den heer Voorzitter en van den oudsten onder-voorzitter in rang, beiden wettelijk verhinderd, bijgestaan door den heer Renaat Maraite, toegevoegden referendaris, alle verdere of tegenstrijdige besluitschriften verwerpende verklaren ons onbevoegd «ratione materiae» om den onderhavigen eisch te beslechten, laten diensvolgens aanleggers vrij zich te voorzien als naar recht en verwijzen ze in de kosten des geding.

266

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

8 Februari 1938.

Voorzitter : Mr Verschuren.

Referendaris : Mr L. Thuysbaert.

Pl. : Mrs Van Haelst, De Schrijver en Stockmans.

FAILLISSEMENT. — BETWISTINGEN. — BEVOEGDHEID RATIONE LOCI EN RATIONE MATERIAE. (ART. 49 WET OP DE BEVOEGDHEID).

De rechtsleer zoowel als de rechtspraak beslissen dat art. 49 van de wet op de bevoegdheid moet verstaan worden in den zin dat, wanneer in een faillissement een geschil oprijst dat niet kan steunen op het recht eigen aan het faillissement over dit geschil uitspraak dient gedaan te worden naar de regels van de gewone bevoegdheid, zoowel ratione materiae als ratione loci.

Et. «Torenkelder» t/ Mij voor Zaakwaarneming.

Aangezien de vraag strekt ten einde : « gedaagden, 1° aan aanzoekers akte te hooren verleen van hun voorbehoud om gedurende de rechtspleging het bedrag der schuldvordering voorloopig vastgesteld op 100.000 frank, te verminderen of te vermeerderen; 2° zich te zien en te hooren veroordeelen, voor de redenen in de dagvaarding uiteengezet, en alle andere op tijd en stond in te roepen, om te betalen aan de aanleggers, in hun hoedanigheid van curatoren van het faillissement van de N. V. «Torenkelder», met zetel te Kruibeke, de som van 100.000 frank, te vermeerderen met de gerechtelijk intresten en de proceskosten; het te vellen vonnis uitvoerbaar te hooren verklaren niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg »;

Aangezien de verweerster tegenwerpt dat ze haar

maatschappelijke zetel te Antwerpen heeft en de Handelsrechtbank van St Niklaas, derhalve, onbevoegd is, krachtens het beginsel dat de betrekkelijke bevoegdheid beheerscht, te weten : dat de rechtbank van het rechtsgebied binnen hetwelk de gedaagde zijn woonplaats heeft, bevoegd is om kennis te nemen van de rechtsvordering (Art. 39, wet 1876; Van Bauwel, Burg. Procesrecht, D. II, blz. 112, n° 355);

Aangezien de aanleggers, van hun kant, zich beroepen op art. 49 van de wet van 25 Maart 1876, hetwelk bepaalt dat « de geschillen in zake faillissement zullen gebracht worden voor de rechtbank in welker rechtsgebied het faillissement geopend is »;

Aangezien de rechtsleer zoowel als de rechtspraak beslissen dat art. 49 van de wet op de bevoegdheid moet verstaan worden in den zin dat, wanneer in een faillissement een geschil oprijst dat niet kan steunen op het recht eigen aan het faillissement, over dit geschil uitspraak dient gedaan te worden naar de regels van de gewone bevoegdheid, zoowel ratione materiae als ratione loci (Fredericq, Belg. Handelsr. D. III, blz. 98, n° 1125; De Perre, Manuel du curateur de faillite, blz. 4, n° 10; Thaller, n° 1769; R. K. Oostende, 28 April 1930; Rev. des Faill. 1930, blz. 318; R. K. Luik, 26 April 1932, Jur. Liège, 1932, blz. 207; R. K. Gent, 30 Juni 1932, J. C. Fl. 1932, n° 5267);

Dat wanneer, daarentegen, het geschil zich zonder de faillietverklaring niet had kunnen voordoen of wanneer het zijn bron en oorsprong heeft in den toestand van gefailleerdheid zelf, dan moet het volgens het bijzonder recht van het faillissement opgelost worden en is de rechtbank van koophandel, die het faillissement uitgesproken heeft, alleen bevoegd (Fredericq, blz. 100, n° 1125; Verbr. 5 Juni 1884, Pas. 1884, I, blz. 227; B. R. Gent, 1 Maart 1932, J. C. Fl. 1932, 5258);

Aangezien, bijgevolg, de voorafgaandelijk te onderzoeken vraag deze is te weten of het onderhavige geschil buiten den staat van faillissement kon oprijzen;

Aangezien het niet twijfelachtig is dat de vraag bevestigend moet beantwoord worden;

dat, inderdaad, een geding in betaling van schadevergoeding wegens niet-toegelaten gebruik van de benaming «Torenkelder» best denkbaar is buiten den staat van faillissement om van de N. V. «Torenkelder», namelijk in het geval een derde persoon of maatschappij een handelszaak zou openen onder dezelfde benaming, hetzij in een ander lokaal, hetzij in hetzelfde lokaal, nadat de bestaande N. V. «Torenkelder», vrijwillig of gedwongen, van lokaal zou veranderd zijn;

Dat hieruit blijkt dat het onderhavige geschil, alhoewel het met het faillissement van de N. V. «Torenkelder» verband houdt, niet ontstaan is uit voormeld faillissement, zoodat de gewone regels van bevoegdheid dienen toegepast te worden;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart zich onbevoegd ratione loci; verwijst de aanleggers q.q. tot de kosten.

267

VREDEGERECHT TE ST JOOST-TEN-NOODE

1 April 1938.

Vrederechter : M. Oswald Mestdagh.
 Pleiters : Mrs Poirier en Edw. Claesen.

I. AUTEURSRECHT. — KLANKFILM. — AUTEUR EN PRODUCTEUR.

II. AUTEURSRECHT. — KLANKFILM. — COMPO-
 NIST DIE TOELATING VERLEEND OM ZIJN
 MUZIEK IN DEN FILM OP TE NEMEN. — GEEN
 RECHT OP VERGOEDING VOOR VERTOON VAN
 DEN FILM.

- I. *De klankfilm die tot stand komt door het coordoneeren van zeer verscheidene activiteiten, is in zijn geheel beschouwd, niet het werk van den componist, den scenarist, den operateur-fotograaf of een andere medewerker, welke zijn intellectueele activiteit ten dienste stelt van den producteur, maar wel van deze welke het plan ervan heeft opgemaakt en de verschillende activiteiten heeft gecentraliseerd en geleid.*
- II. *In zake auteursrechten bestaat de onrechtmatige daad hierin dat een kunstwerk openbaar wordt uitgevoerd of verspreid zonder voorafgaandelijke toelating van den auteur. De componist wiens kunstwerk mits voorafgaandelijke toelating en betaling van de door hem geëischte auteursgelden worden geïncorporeerd in verschillende klankfilmen, te zamen met letterkundig en plastisch werk, zijn niet de auteurs van deze klankfilmen in hun geheel en zijn dus niet gerechtigd de toelating of het verbod te geven voor de vertooning van het geheel.*

Offenbach t/ Real.

Aangezien de eisch door citatie in dato 9 Februari 1938 ingeleid, strekt tot de betaling van een som van 4100 fr. als schadevergoeding, hetzij 100 fr. voor het uitvoeren van een zangstuk «Tosca», van Puccini, bij middel van een gramfoonplaat, en van 4 klankfilmen : L'amour dispose, Barcarolle, Le Roi et la Figurante en Valse Royale waarin muziek van Offenbach verwerkt is, uitvoering gedaan zonder voorafgaandelijke toelating van de erfgenamen der componisten:

1°) *Ontvankelijkheid :*

Aangezien het blijkt uit de bestanddeelen der zaak, dat de eisch, aangevande de gramfoonplaat «Tosca», ingeleid is door Antonio Puccini (zoon van Giacomo Puccini, overleden sinds 29 November 1924) en eenige erfgenaam en rechthebbende van den auteur van «Tosca» en dat de andere eischers handelen als eenige erfgenamen en rechthebbenden van Jacques Offenbach, wiens muziek in de voorge-
 melde klankfilm verwerkt is geweest;

Aangezien de eisch dus ontvankelijk dient verklaard en dat Mter Poirier, advocaat bij het Hof van Beroep, drager der stukken, dient aanzien als de lasthebber der belanghebbenden;

2°) *Ten gronde :*

I. Aangezien het bewezen is, dat verweerder in de kinema «Real», St Joostplaats te St Joost-ten-Noode,

van 17 tot 23 September 1937 gedurende 7 dagen een zangstuk van «Tosca», van Puccini, bij middel van een gramfoonplaat publiek heeft uitgevoerd zonder voorafgaande toelating van den rechthebbenden van den componist;

Aangezien verweerder niet betwist dat het uitvoeren van muziek bij middel van een gramfoonplaat (disque), ten minste wanneer dit publiek geschiedt, de voorafgaandelijke toelating van den componist moet bekomen en dat deze toelating noch bekomen noch zelfs gevraagd is geweest;

Aangezien de ondergane schade billijk op de som van 100 frank dient geschat;

II. Aangezien voor wat de 4 klankfilmen aangaat, de volgende punten dienen vastgesteld:

1°) verweerder heeft de muziek van Offenbach niet afzonderlijk opgevoerd, maar heeft wel een publieke vertooning gegeven van de kwestieuze klankfilmen, waarin muziek van Offenbach en consoorten verwerkt is;

2°) het is niet betwist dat de verwerking van de muziek in de hierboven vermelde klankfilmen met toelating der componisten hun erfgenamen of rechtsopvolgers zijn geschied;

3°) het is bewezen dat verweerder de toelating heeft verkregen van den verhuurder dezer klankfilmen, handelende in naam van den producteur («producer») deze filmen publiek te vertoonen;

Aangezien het recht op schadevergoeding ontstaat wanneer er een onrechtmatige daad geschiedt (art. 1382 B. W.) en dat, inzake auteursrecht, de onrechtmatige daad hierin bestaat, dat een kunstwerk openbaar wordt uitgevoerd of verspreid, zonder voorafgaandelijke toelating van den auteur;

Aangezien de klankfilm, welke tot stand komt door het coördoneeren van zeer verscheidene activiteiten, in zijn geheel beschouwd, niet het werk is van den componist, den scenarist, den operateur-fotograaf of een anderen medewerker, welke zijn intellectueele activiteit ten dienste stelt van den producteur, maar wel van deze, welke het plan ervan heeft opgemaakt en de verschillende activiteiten heeft gecentraliseerd en geleid (zie Benoit & Descamps. Commentaire législ. de la Loi du 22 mars 1886 sur le droit d'auteur);

Aangezien een klankfilm gemaakt zelfs volgens een bestaand boek, tooneelstuk, opéra of opérette, niet de passieve registrering is van dit werk, maar een «aanpassing», welke op dezelfde wijze wordt beschermd als het oorspronkelijke aangepaste werk;

Aangezien de wet van 22 Maart 1886 dit reeds voorziet en dat de verslaggever der Centrale Commissie reeds verklaarde «L'Œuvre dans son ensemble, dans son unité, doit être considérée comme n'ayant qu'un seul auteur; c'est celui qui a conçu le plan, qui en a dirigé et centralisé tous les travaux pour les réunir et les publier dans un tout; à lui seul appartient l'exercice du droit d'auteur» (verslag van den heer Jules de Borchgrave, Kamer van Volksvert., zitting van 9 Juli 1885);

Aangezien de rechtsleer en de hoogste rechtspraak der meeste landen hierin hebben gevolgd (zie : A.

Ruskowski: « Œuvre cinématographique et les Droits d'Auteurs, blz. 17 Nr 16, blz. 116 Nr 110, blz. 118 Nr 114, blz. 79 Nr 85, blz. 127 Nr 121. Devillez: L'Œuvre cinématographique, blz. 16, 17, 18, 140, 141, 142 en 173, Rep. Prat. Dr. B. V° Cinématographie Nr 10. - Havermand en Van der Moesen, « Le Cinéma et des Droits d'auteurs », blz. 46 Nrs 37 en 36. - Wauwermans « La Convention de Berne révisée à Berlin », Nr 30, 114 en 155, Poirier, 1936, Le Droit d'Auteur Nr 395 en 408 (vooral blz. 389), Trib. Civ. de la Seine 3 en 9 Maart 1932 D. A. 1932, blz. 261. - id. 26 Juli 1933. - D. A. 1933, blz. 104. - C. Cass. Rome Arr., 7 Dec. 1917. - Trib. féd. Lausanne Arr., 30 Mei 1932. - Trib. Mixte du Caire, 5 Mei 1934; C. Supr. Finlande, Helsingfors, arr. 28 Oct. 1936, C. App. Mixte Alexandrie, arr. 27 janv. 1937);

Aangezien de componisten Offenbach en consor-
ten, wier kunstwerken mits voorafgaandelijke toe-
lating en betaling van de door hun geëischte
auteursgelden, werden geïncorporeerd in de ver-
schillende kwestieuze klankfilmen, te samen met
letterkundig en plastisch werk, niet de auteurs zijn
van deze klankfilmen *genomen in hun geheel* en
dat ze dus niet de toelating of het verbod (voorzien
door art. 1 of 16 van de wet van 22 Maart 1886)
te geven hebben voor de vertooning van het geheel;

Aangezien de vraag dus als niet gegrond voor-
komt voor wat de klankfilmen betreft;

3°) *Tegeneisch* :

Aangezien verweerder een som van 2000 frank
vraagt als schadevergoeding voor roekelozen en
tergenden eisch;

Aangezien eischers te goeder trouw zich hebben
kunnen vergissen nopens de uitgestrektheid hunner
rechten en dat de eisch niet als roekeloos of ter-
gend voorkomt.

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, beslissende in eersten aanleg
en op tegenspraak;

Beslissende over den hoofdeisch;

Verklaren den eisch ontvankelijk;

Veroordeelen verweerder om aan aanleggende
partij te betalen de som van 100 frank als scha-
devergoeding voor het uitvoeren zonder vooraf-
gaandelijke toelating, bij middel van een gram-
foonplaat van een zangstuk «Tosca»;

Veroordeelen hem insgelijks tot de gerechtelijke
intresten van af het huidig vonnis en tot de helft
der kosten deze vereffend in het geheel ter somme
van 85 frank, daar niet inbegrepen de kosten van
tegenwoordig vonnis noch die zijner beteekening;

Wijzen de andere eischers Offenbach en consor-
ten van hunnen eisch af, en zeggen dat de andere
helft der kosten te hunnen laste zullen blijven.

Beslissende over den tegeneisch:

Wijzen verweerder (eischer op tegeneisch) van
zijn vraag af en veroordeelen hem in de kosten
deze tot hiertoe vereffend tot niets.

Verklaren het tegenwoordig vonnis uitvoerbaar
bij voorraad, niettegenstaande beroep en zonder
borg.

268

POLITIERECHTBANK TE BOOM

21 Januari 1938.

Rechter : Mr E. Jans.

Pleiter : Mter C. Spillemaeckers.

VREEMDELING IN BELGISCHE NIJVERHEID WERKZAAM ZONDER VOORAFGAANDELIJKE TOELATING.

*Het K. B. van 31 Maart 1936 heeft voor doel de werk-
loosheid te bestrijden en is dus niet van toepassing
op een vreemd ingenieur-bedrijfsleider, die door zijn
bijzondere kennissen een Belgische zaak mee helpt
opdrijven en aldus meehelpt tot bestrijding der werk-
loosheid. Deze heeft geen voorafgaandelijke toelating
noodig om in dienst te treden eener Belgische Firma.*

De W... en L... t/ O. M.

Aangezien tweede betichte ingenieur is;

Aangezien het gebleken is uit de behandeling der
zaak dat hij een der voornaamste leden is van het
personeel en om zoo te zeggen de onmisbare spil
van de zaak der «.....»;

Aangezien tweede betichte een wedde geniet van
frs per maand en daarenboven een procent
op de voortbrengsels der machienen door hem in de
werkhuizen geplaatst en bestuurd;

Aangezien, dank aan hem de zaken der «.....»
buitengewone uitbreidingen hebben genomen, zoo-
dat zij heden 400, tegen vroeger een zestigtal werk-
lieden bezigt;

Aangezien het blijkt uit het verslag aan den
Koning, betreffende het K. B. van 31 Maart 1936,
dat dit besluit voor doel heeft de werkloosheid te
bestrijden;

Aangezien tweede betichte bijgevolg niet kan
aanzien worden als werknemer, doch veeleer als
werkgever;

Aangezien hij inderdaad dient aanzien te worden
als de technische bestuurder der zaak;

Aangezien in die omstandigheden bovengemeld
K. B. op hem niet toepasselijk is;

Aangezien hij overigens, nadat proces-verbaal
tegen hem en eersten betichte werd opgesteld, ten
einde alle verdere moeilijkheden te vermijden, de
«.....» een verzoek aan het Ministerie van Arbeid
en Sociale Voorzorg richtte, ten einde de toelating,
veerischt voor gewone geestesarbeiders, ook voor
tweede betichte te bekomen; dat deze toelating zon-
der moeilijkheden verleend werd;

Aangezien uit bovengemelde beschouwingen ook
blijkt dat noch tweede betichte, noch eerste, be-
stuurder der «.....» niet verplicht waren de ver-
eischte toelating te bekomen.

Om deze redenen:

En bij toepassing van art. 159 Wb. Strafv. aan-
geduid door den Voorzitter, spreekt de Rechtbank
beide betichten tegensprekelijk vrij zonder kosten.

BIBLIOGRAPHIE

Dr H. A. DAMBRINK. — Hoofdtrekken van het Privaatrecht. Uitgegeven te Utrecht in 1937 bij N. V. A. OOSTHOEK'S Uitgevers-Maatschappij.

Dr H. A. Dambrink, Advokaat-Prokureur en repetitor te Utrecht heeft dit werk geschreven in verband met den overgang van het candidaats-examen naar de colleges voor het doctoraal-examen in de rechtswetenschappen. Het is de vrucht van ongeveer twintig jaren ervaring als repetitor bij de Universiteit van Utrecht, en werd uitgegeven ten einde den student het noodige inzicht in het systeem en in de materie van het Privaatrecht in beknopte vorm te verschaffen, waardoor het hem tevens den weg naar en in de Wet en de groote handboeken moge vergemakkelijken.

Het boek bevat als vanzelf een aan de hand der Wet min of meer gesystematiseerd mengsel van uiteenzettingen, in de Encyclopaedie van het Recht thuis behoorend, in verband met positief-rechtelijke voorschriften in hoofdzaken.

Het is een uitstekend boek, helder opgesteld, dat duidelijk de rechtsbeginselen uiteenzet, zoodat het zelfs door hen die reeds in de praktijk zijn met vrucht zal geraadpleegd worden.

Het eerste deel is gewijd aan het burgerlijk recht, het tweede aan het handelsrecht en de burgerlijke rechtsvordering.

F. W.

INGEZONDEN BIJDAGEN

DE SCHADELOOSSTELLING ONDER VORM VAN CONTRACTBREUK EN LIJFRENTEN (Bedrijfsbelasting)

De kwestie van de schadeloosstelling voor contractbreuk is opgeworpen geworden voor het Hof van Verbreking van 14 Januari 1935, deze der lijfrente voor het Hof van Beroep van Brussel van 6 December 1937. Het is zeer interessant de twee arresten in één en hetzelfde artikel te vergelijken en te bespreken.

Arrest van 14 Januari 1935 (Contractbreuk)

In dit arrest dat bevestigd werd door het Hof van Beroep te Luik, op 12 Juli 1935, heeft het Cassatiehof besloten dat de vergoeding betaald aan den eischer door de staking van zijn functiën van bestuurder onderworpen is aan de bedrijfsbelasting. Deze vergoeding heeft niet het eigenlijk karakter van een vergoeding met betrekking op een «geleverde arbeid», op «bewezen dienst», op «geleverde prestatie». Ze stelt eerder de tegenwaarde voor van een nadeel dat voortspuit uit de contractbreuk.

Het is dus noodig dat er een *contract* bestaat gevolgd van *breuk* opdat de vergoeding zou kunnen beschouwd worden als de compensatie van een *verlies ondergaan* door den eischer gedurende den tijd van werkloosheid die noodig verondersteld wordt ten einde hem toe te laten een nieuwe bediening te zoeken.

En zulk nadeel of zulke compensatie is niet begrepen tusschen de inkomsten die volgens de inkomstenbelastingen moeten belast worden.

Het is misschien wel nuttig voornoemd arrest te vergelijken met dit dat op 11 April 1934 gewezen werd door het Hof van Beroep te Brussel.

Arrest van 11 April 1934 (Contractbreuk)

Het ging hier om een vergoeding die opgestreken

werd door den eischer eveneens voor staking van zijn functiën van bestuurder, maar met deze bijzonderheid dat de betrokkene *geen geschreven contract bezat* waarin de schadevergoeding en de opzegtermijn zouden kunnen voorzien zijn geweest. Er dient uit afgeleid te worden dat de betaalde schadeloosstelling slechts bepaald is kunnen worden in der minne tusschen partijen, en dat ze voorstelde *een wedde* overeenkomende met den tijd van gedwongen werkloosheid, noodig geoordeeld voor het terugvinden van een gelijkwaardigen post. Waaruit besloten wordt: belastbaarheid van dergelijke schadevergoeding ten zelfde titel als een wedde.

Het blijft verstaan dat indien een *vergoeding voorzien* is door gezegd contract, als bijkomende vergoeding van een vroeger geleverde arbeid, deze vergoeding belastbaar is. Hetzelfde beginsel geldt wat de schadevergoeding betreft toegekend ter vergoeding van een werkelijk *volbrachten opzegtijd*.

Arrest van 6 December 1937 (Lijfrente)

De zaak voor het Hof van Beroep te Brussel gebracht was in principe geheel verschillend van de twee voorgaande.

Tusschen werkgever en eischer werd overeengekomen dat de functiën van directeur (door dezen laatste uitgeoefend) beëindigd zouden worden vanaf een zekeren datum, mits betaling van een lijfrente.

Evenwel is deze rente begrepen tusschen de vergoedingen, de pensioenen en belooningen die belastbaar zijn.

Ze mag niet verward worden met de pensioenen die van de bedrijfsbelasting vrijgesteld zijn, zooals de alimentatiegelden betaald krachtens artikelen 205 en volg. van het Burgerlijk Wetboek of de lijfrenten gevormd door de storting van een kapitaal aan de begunstigten. Uit dien hoofde, heeft de lijfrente toegekend aan den eischer niet het karakter van een vergoeding voor contractbreuk zooals deze die opgeworpen werd door het arrest van 14 Januari 1935. Te meer: de eischer bezat geenerlei contract van dienstverhuring afgesloten voor een bepaalden duur en waarvan het verbreken vóór den termijn, hem recht zou gegeven hebben op de toekenning van een vergoeding.

Tegenover dit arrest stellen wij een ander dat eveneens door het Hof van Beroep te Brussel gewezen werd.

Arrest van 22 November 1937 (Pensioen voor 10 jaren)

In deze zaak, had de eischer recht op een vergoeding van ... fr. per jaar, en dit, gedurende een periode van tien jaren. Hij had zijn ontslag gegeven van afgevaardigde-beheerder. En enerzijds had hij zich verbonden geen handel te drijven in artikelen van denzelfden aard als deze van zijn werkgever en anderzijds, van zijn medewerking te verleen aan dezen laatste, door namelijk, dezès aangestelden bij de cliënteel te introducereen.

Bijgevolg had de vergoeding het karakter niet van een vergoeding betaald voor contractbreuk. Er bestond ten andere geen contract vóór het ontslag van den afgevaardigde-beheerder en, na dit ontslag, was de eischer gehouden tot zekere verplichtingen, waarvan de vergoeding geheel en gansch in het kader treedt van de door de bedrijfsbelasting belastbare inkomsten.

Om samen te vatten:

De vergoeding uit hoofde van contractbreuk is belastbaar indien het contract deze vergoeding in geval van breuk voorzien heeft of wanneer de opzegtermijn volbracht wordt. In de tegengestelde gevallen is ze het niet.

Zijn eveneens belastbaar, de belooningen toegekend aan zekere leden van het personeel die voor terust-

stelling in aanmerking komen (zelfs voorbarig) of die ontslag nemen, het komt er weinig op aan, of deze belooningen nu het karakter hebben van lijfrenten of van een vergoeding voor gedurende een zekeren tijd te presteeren diensten.

STRADLING Marcel,
accountant V. A. V.
belastingconsulent.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Programma van de aanstaande Algemeene Vergadering

ZATERDAG, 25 JUNI :

Te 10 uur : Sektievergaderingen in het Justitiepaleis te Oudenaarde.

Te 12.30 uur : Lunch in het prachtige stadhuis van Oudenaarde.

Te 2.15 uur : Algemeene Vergadering in het Justitiepaleis.

Te 3.15 uur : Afreis per autocar op private wagens naar den Kluisberg over Berchem en Ruyen.

Kort oponthoud op den top met wandeling van 10 minuten.

Te 5 uur : Aankomst te Tieghem, waar thee wordt opgediend in het prachtig park van St Arnoldus. Mogelijks bezoek aan schilderatelier van Staf Stientjens.

Te 6.15 uur : Afreis over Waereghem en Harelbeke naar Kortrijk, waar aankomst rond 6.45 uur.

Te 8 uur : Banket in den Stadsschouwburg te Kortrijk (Avondkleedij).

ZONDAG, 26 JUNI :

Te 10 uur : Afreis met autocar of private wagens naar den Casselberg (Noord-Frankrijk), waarschijnlijk over Yper-Poperinghe-Steenvoorde.

Te 1 uur : Lunch te Cassel.

Namiddag : Bezoek der stad : Foch-ruiterstandbeeld op den berg — mogelijks, voor de deelnemers die over een wagen en tijd beschikken, bezoek aan St Omer of Bergues. Terug te Kortrijk te 5.30 uur of 7 uur, volgens verlangen der deelnemers, die tot Brussel of verder reizen.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 19. — 7 Mei 1938. — Prof. Mr J. C. van Oven, Nog eens : het wetsontwerp in zake stichtingen (1). — Mr F. J. F. M. Deynste, Eenige opmerkingen betreffende het ontwerp tot aanvulling der wet op de richtige heffing.

Nr 20. — 14 Mei 1938. — Prof. Mr J. C. van Oven, Nog eens : het wetsontwerp in zake stichtingen (II, slot).

ECONOMISCHE TIJDINGEN. — Nr 9. — 10 Mei 1938. — In memoriam Minister Rubbens. — De waarde van Oostenrijk voor onze Buitenlandsche Handel, door Oud-Minister Dr Ph. Van Isacker.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3532. — 8 Mei 1938. — L. Hennebicq : L'île du Bourreau.

Nr 3533. — 15 Mei 1938. — Ch. Gheude : Le Barreau suédois.

NECROLOGIE

† EDGARD DOBBELAERE, VREDERECHTER TE RONSE

Den Maandag, 9 Mei, is te Ronse, op bijna zes en zestigjarigen leeftijd ontslapen Mijnheer Edgard Dobbelaere, vrederechter aldaar sedert 28 September 1909.

De aflijvige was een zeer voornaam en voortreffelijk Vlaamsch magistraat, die het veel hooger in de gerechtelijke hiërarchie zou gebracht hebben, hadde hij het maar gewild !

Reeds lang vóór het stemmen der wet op het gebruik der talen in gerechtszaken had hij het in zijn taalgrens-kanton tot regel genomen, op eene Nederlandsche dagvaarding een Nederlandsch vonnis uit te spreken.

Hij behoorde tot de bewonderaars der Nederlandsche kultuur en beseftte ten volle den mogelijken invloed van het gerechtelijk leven op de ontwikkeling dezer kultuur in Vlaanderen.

Als advokaat te Gent was hij jaren lang de ievervolle sekretaris van het nog jonge Vlaamsch Pleitgenootschap.

Later te Ronse aanvaardt hij het voorzitterschap der plaatselijke afdeeling van het Davidsfonds, en behoudt het vijf-en-twintig jaar lang : ook gedurende en onmiddellijk na den oorlog, wat in het taalgrensstadje soms moeite en moed kostte. Advokaat Julien Kerkhove die, als onder-voorzitter, eene korte lijkrede uitsprak namens het Davidsfonds, onderlijnde terecht de plichtsgetrouwheid waarmede hij dat voorzitterschap waarnam en den bloei dien deze groote kultureele instelling onder zijn impuls te Ronse kende en nog kent.

Dezelfde plichtsgetrouwheid en nauwgezetheid legde hij ten andere aan den dag in heel zijne bedrijvigheid, en meer bepaald als jurist. Zijne vonnissen waren minder aaneenrijgingen van schijngeleerde citaten uit rechtsboeken of uit de rechtspraak, dan scherpzinnig en soms uitvoerig geargumenteerde toepassingen der grondbeginselen van het heerschend recht op het voorhanden geval.

Hij kende het recht, en behoorde liever tot de scheppers dan tot de gemakzuchtige na-levers eener door anderen gevestigde rechtspraak.

Een zijner oude vrienden, vrederechter de l'Arbre, van Geeraardsbergen, stortte zijn hart uit, aan het sterfhuis, in eene zeer gemoedelijke rede, namens de «Unie der Vrederechters». Ondergeteekende vertolkte er de gevoelens der advocaten van het kanton. Andere lijkreden werden nog uitgesproken op het kerkhof, want de afgestorvene was voorzitter — werkelijke, werkende voorzitter — van schier al de liefdadigheidsinstellingen der stad.

Met hem verdwijnt uit ons kanton en vooral uit de stad Ronse een man die er, én als rechter én als Vlaming, veel goeds verrichtte en die — wij vreezen het — in die dubbele hoedanigheid moeilijk zal kunnen vervangen worden. *M. Ponette.*